

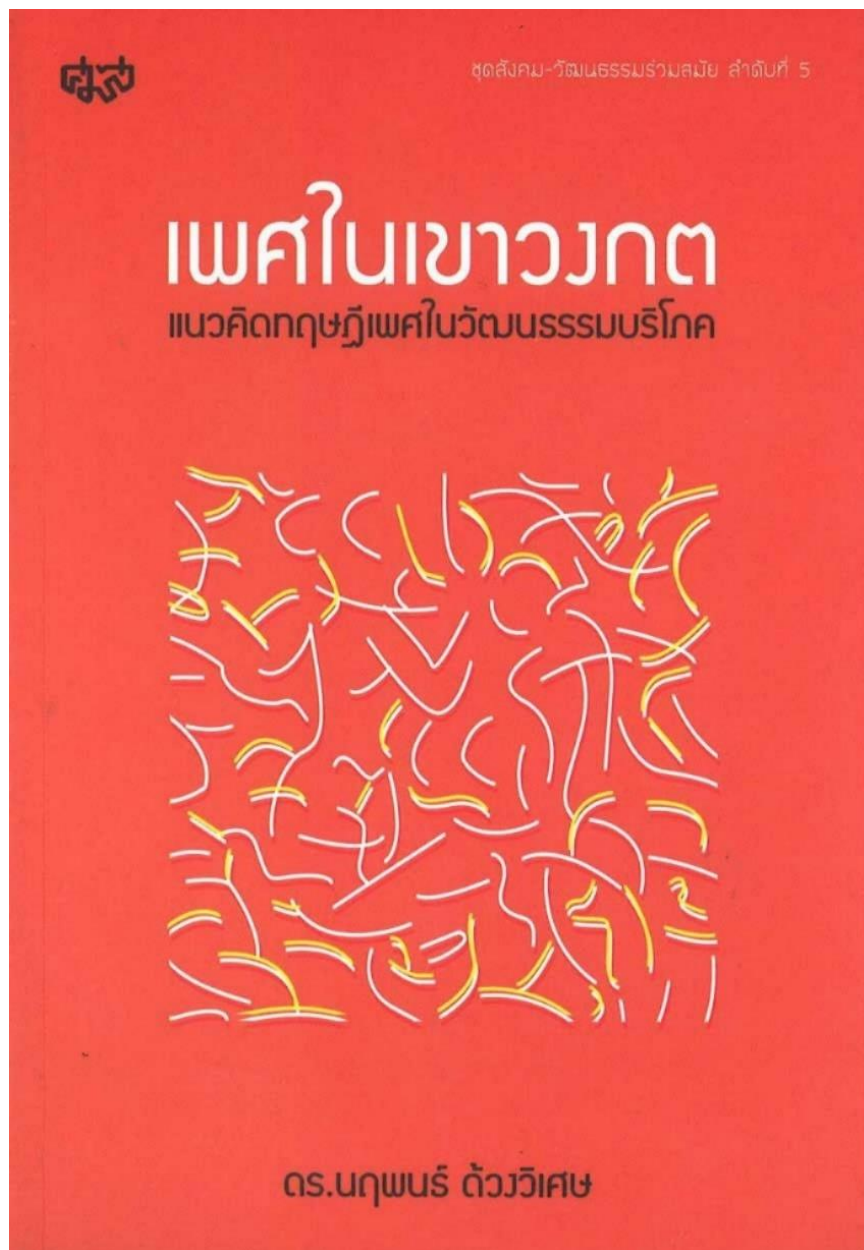
SERIES เปิดใจ ไร้อคติ

เพศในเขาวงกต : แนวคิดทฤษฎีเพศในวัฒนธรรมบริโภคนิยม

โดย ดร.นฤพนธ์ ดั่งวงวิเศษ

วิภาวดี โก๊ะเคำ

บรรณารักษ์ห้องสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ภาพหน้าปกหนังสือ เพศในเขาวงกต : แนวคิดทฤษฎีเพศในวัฒนธรรมบริโภคนิยม

เพศในเขาวงกต: แนวคิดทฤษฎีเพศในวัฒนธรรมบริโภคนิยม เขียนโดย ดร.นฤพนธ์ ดำรงวิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยและพัฒนา ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2560 การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้พัฒนามาจากงานวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมบริโภคนิยมในมิติเพศวิถีของผู้เขียน ที่เคยศึกษาค้นคว้าในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึง มิถุนายน พ.ศ. 2557 จาก การสนับสนุนทุนวิจัยโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) หนังสือเล่มนี้ เปรียบเสมือนแว่นขยายที่ช่วยฉายภาพการเมืองของอัตลักษณ์ทางเพศของคนไทย ผ่านการ ตรวจสอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทุนนิยม และบริโภคนิยม ที่มีความสัมพันธ์กับเซ็กส์ กามารมณ์ เพศภาวะ และเพศวิถี เพื่อชักชวนให้ผู้อ่านร่วมค้นหาคำตอบของการตีตราพฤติกรรมทางเพศที่ ถูกชุกช่อน ซ่อนทับกันอยู่ให้คลี่คลายออกเพื่อการมองดูอย่างไร้อคติ

ปฐมบท ก่อนบริโภคนิยม: เซ็กส์และกามารมณ์ในประวัติศาสตร์ไทย

บทแรกเริ่มต้นด้วยการชักชวนให้ผู้อ่านเห็นถึงปัญหาของการเขียนประวัติศาสตร์ของ เซ็กส์ และกามารมณ์ในสังคมไทยที่ฝังรากลึกส่งผลต่อการควบคุม ตัดสินพฤติกรรมทางเพศที่ ถูกจัดวางอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม วิธีปฏิบัติทางเพศในระบบปิตาธิปไตย ภายใต้วาทกรรม ของสมบัติผู้ดี สุภาพชนสอนหญิง และอำนาจของกฎหมายผิวเดี๋ยวเมียเดียวที่ถูกซ่อนอยู่ เพื่อ ชี้ให้เห็นถึงกับดักของการนำแนวคิดเกี่ยวกับเพศของทฤษฎีเฟมินิสต์ (วิเคราะห์จาก ประสบการณ์ของเพศหญิง) และทฤษฎีของเคียวีย์ร์ (วิเคราะห์จากประสบการณ์ของเพศนอก กรอบ) ที่วนเวียนอยู่เพียงแค่เรื่องของอัตลักษณ์ ส่งผลให้ความเชื่อของ “การกดขี่ทางเพศ” แสดงตัวตนออกมาและถูกเน้นย้ำให้มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

ดร.นฤพนธ์ ดำรงวิเศษ ได้นำเสนอแนวคิด “วงศาวิทยา” ของฟูโกต์ เพื่อให้ผู้อ่านทำความเข้าใจ และมองย้อนกลับไปทบทวนการถ่ายเทของ “อำนาจ” และ “ความรู้” ที่สร้างความจริง ของตัวตนทางเพศ โดยมุ่งหวังให้เกิดการตั้งคำถามจากการเกิดขึ้นของความรู้เรื่องเพศ และ อำนาจที่ควบคุมอยู่¹ เพื่อไม่ให้ผู้อ่านเดินเข้ากับดักจากการสถาปนาขึ้นของแนวคิดทฤษฎี และ ตัดสินพฤติกรรมทางเพศให้เป็นเพียงแค่เรื่องของ ถูก หรือ ผิด

ทุติยบท เดินเข้าสู่เขาวงกต: ทฤษฎีบริโภคนิยมของเซ็กส์และกามารมณ์

ในบทนี้ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นถึงนิยาม และความหมายของคำว่า ทุนนิยม (Capitalism) และ บริโภคนิยม (Consumerism) ที่ดำเนินไปพร้อมกับความสัมพันธ์พฤติกรรมทางเพศของ มนุษย์ เพื่อเป็นการปูพื้นให้ผู้อ่านเข้าใจการเกิดขึ้นของความเหลื่อมล้ำทางเพศ จากการศึกษา เปรียบเทียบทฤษฎีในมิติของทุนนิยม บริโภคนิยมกับเพศวิถีที่สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของ มนุษย์ที่ถูกจัดลำดับความสำคัญให้เป็นเรื่องของ “เงิน” และ “วัตถุ” (สินค้า) ความลุ่มหลงใน การพยายามสร้างภาพลักษณ์ การมีอำนาจทางเศรษฐกิจในสังคม ความสุขจากการบริโภค นำมาสู่ความแตกต่างทางชนชั้น และเพศนอกกรอบถูกลดทอน กีดกันออกจากสังคมเพราะถูก

มองว่า “ผิดปกติ” เหตุเพราะว่าสินค้าของเซ็กซ์และกามารมณในวัฒนธรรมบริโภคเป็นสิ่งเสื่อม
 ทราบ สกปรก และผิดศีลธรรม

ดร.นฤพนธ์ ดั่งวงวิเศษ ได้ศึกษาเปรียบเทียบทฤษฎี และการนำแนวคิดของฟูโกต์
 วิเคราะห์ซึ่งสวนกระแสกับแนวคิดของมาร์กซิสต์ เฟมินิสต์ และฟรอยด์ ทำให้ความเห็นว่าเซ็กซ์
 และกามารมณในวัฒนธรรมบริโภคคือการแสดง “ตัวตนทางเพศ” มนุษย์ไม่มีสิทธิ์ตัดสินว่าสิ่งใด
 ควรถูกควบคุม หรือสิ่งใดควรให้เสรีภาพ หากมองไม่เห็นร่องรอยของอำนาจที่ซุกซ่อนอยู่ มนุษย์
 ก็ไม่อาจสกัดการผลิตซ้ำของอำนาจความรู้ในแบบเดิม

ตติยบท: เซ็กซ์/กามารมณในวัฒนธรรมบริโภคแบบไทย

บทที่สามผู้เขียนมุ่งเน้นการอธิบายให้เห็นตัวตน และชีวิตทางเพศของเพศหญิง เพศชาย
 และเพศทางเลือก ต่อเนื่องจากการศึกษาความสัมพันธ์ในบทที่สอง ที่ต้องการชี้ให้เห็นถึงความ
 คลุมเครือของเซ็กซ์และกามารมณ ปรากฏการณ์ที่สะท้อนการจัดวางตำแหน่งพฤติกรรมทาง
 เพศในประเทศไทยในช่วงรัชกาล 4-5 ของกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ถูกควบคุมด้วยกฎหมายผัวเดียว
 เมียเดียว “ความเสื่อมทรามทางศีลธรรม” จึงเป็นกลไกสำคัญตัดสินพฤติกรรมทางเพศ เพศชาย
 กลายเป็นดัชนีชี้ถึงการมีอำนาจมากกว่าเพศหญิง เพศหญิงกลายเป็นผู้ถูกเลือก และมีหน้าที่
 เพียงแสดงความซื่อสัตย์ต่อเพศชาย ในขณะที่เพศชายสามารถแสวงหาความสุขจากต้นหา และ
 กามารมณ

ดร.นฤพนธ์ ดั่งวงวิเศษ ได้ชี้ให้เห็นว่ากิจการค้าประเวณี หรือ “ช่องโสเภณี” เป็นความสุข
 จากการบริโภค และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับรัฐบาล โสเภณีจึงขัดแย้งกับวาทกรรมของ
 สมบัติผู้ดี สุภาพิตสอนหญิง และอำนาจของกฎหมายผัวเดียวเมียเดียว ยุคสมัยสมัยได้รู้สึก
 ธุรกิจการค้าประเวณีที่มีความคล้ายเดิมแต่เปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบใหม่ สินค้าวัฒนธรรม
 บริโภคจึงมีส่วนทำให้มีอิทธิพลต่อการสร้างตัวตนทางเพศของเกย์ กะเทย และทอมดี้ เพื่อการ
 กระตุ้นเร้าความรู้สึก และแสดงความปรารถนาทางเพศ ส่งผลให้สถานประกอบการบาร์ ผับ
 และธุรกิจบันเทิงยามราตรีจึงกลายเป็นพื้นที่แสดงตัวตนทางเพศที่ไม่ได้มีแค่ชาย หรือหญิง
 แม้ว่าการเปิดพื้นที่ดังกล่าวจะช่วยทำให้เกิดการติดต่อสื่อสาร การสร้างสังคมแต่ก็ยังคงแฝงไป
 ด้วยอำนาจ และฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียมกัน เมื่อเพศนอกกรอบยังถูกจำกัดรายได้ สิทธิ
 เสรีภาพที่เต็มไปด้วยอคติ และความไม่เท่าเทียมกัน

ปัจฉิมบท: วิเคราะห์ห้วงศาวิทยาของแนวคิดทฤษฎี

บทส่งท้ายของหนังสือเพศในเขาวงกต: แนวคิดทฤษฎีเพศในวัฒนธรรมบริโภค เป็นการ
 ทบทวน ตรวจสอบ ขมวดปมโดยใช้วิธีศึกษาแบบวงศาวิทยา ของฟูโกต์ ที่ต้องการชี้ให้เห็นการ
 โยกย้ายถ่ายเท และเบื้องหลังของ “อำนาจ” และ “ความรู้”

ผู้เขียนมองว่าการใช้ทฤษฎีของฟูโกต์เป็นเพียงการทำความเข้าใจ “วิธี” การเคลื่อนย้าย การทำงานความสัมพันธ์ของอำนาจ และความรู้ที่มีหน้าากเปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ผู้อ่านตั้งคำถามและเป็นผู้ตรวจสอบ ไม่ตกอยู่ในกับดักของการใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง

จากเนื้อหาทั้ง 4 บทในหนังสือสะท้อนให้เห็นว่า “อคติ” เป็นดั่งเงาเงดสีเทาที่ยังคงอยู่กับมนุษย์ในทุกยุคทุกสมัย ขึ้นอยู่ว่าเงดสีจะเข้มขึ้นขึ้นหรือเบาบางลง หนังสือเล่มนี้จึงเป็นการนำเสนอ “อคติทางเพศ” เพื่อให้เข้าใจความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย พฤติกรรมทางเพศที่ถูกตัดสิน ตีตรา ลิดรอนเสรีภาพทางเพศสู่การมองอย่างไร้อคติ

หนังสือเรื่องนี้รวมถึงหนังสือที่ว่าด้วยอคติทางวัฒนธรรม มีพร้อมให้บริการที่ห้องสมุด ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สำหรับผู้ที่สนใจสามารถติดต่อสอบถามได้ที่ห้องสมุด หรือติดต่อเพื่อขอยืมหนังสือผ่านทาง Facebook Fanpage: ห้องสมุด ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร – SAC Library และ Line: @sac-anthropology

วันและเวลาให้บริการ

ห้องสมุด ชั้น 7-8 วันจันทร์-ศุกร์ : 08.30-16.30 น. และวันเสาร์ : 09.00-16.00 น.

ห้องสมุดสุข ภาย ใจ วันจันทร์-ศุกร์ : 08.00-18.00 น. และวันเสาร์ : 09.00-17.00 น.

ผู้เขียน วิภาวดี โกะเค้า
บรรณารักษ์

ห้องสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

¹ นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ . "เพศในเขาวงกต : แนวคิดทฤษฎีเพศในวัฒนธรรมบริโภค ". กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2560, หน้า 41.